

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacræ Theologiæ Professoris, Et sanctæ Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtvtibvs,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatvm Serie Vigesimvm-Octavvm De Matrimoniis, &
Sponsalibus, cum Indicibus necessariis

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

Quo tempore sponsalitia largitas concedenda sit. §. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76659](#)

pro ea quam sponsa sponso tradit, quippe sponsa non solerit in his donationibus excedere, præterquam quod hac sponsalitia largitas mensuranda est ex quantitate dotis. Non igitur habere potest iocum in ipsa que dotem tradit. Deinde non procedit in donatis a consanguinis sponsi sponsa, hi enim non prohibent octauam partem dotis in sua donatione excedere, & merito, quia ea donatio non est ipsosalitia largitatemque in ea sole, esse quod in donationibus sponsi propter minimum amorem reperiatur, ut docuit aliis relatis Matien. leg. 1. tit. 2. lib. 5. recipil. gloss. 6. num. 2. Neque item procedit in sponsalitia largitatem concessa ab extraneis huius regni nam lex expressè late est pro regnico, ut constat ex illis verbis nungunus deponit nos regnos, & tradit Matien. iii. gloss. 5. Sanchez disputatio 24. numero 5. Naturalibus enim intendit Rex hac lege confidere, ne sua bona dissiparent excessiva munera sponsis conferendo. Ab haec domina excipit Sanchez exterrit qui pullum huius regni ducet, quem credit obligatum esse octauam acceptæ dotis partem non excedere. Sed verius oppositum cenfes, quia in eo qualitas requirita à lege non verificatur, ut pote qui non est huius regni. Quod si regnico extra Hispania regna sponsalia contrahat, ibique promittat, & concedat sponsalitia largitatem, eti. Pelaez de maior. 1. part. quaf. 5. 8. num. 5. 8. Azedebido dicta leg. 1. num. 2. 8. afflant alfringit obliquat. one pædile legis. At probabilius Sanchez dicta leg. 24. num. 5. censuexculatum esse, eo quod leges nec Civiles, neque Ecclesiastica extra territorium legislatoris vim obligandi non habeunt, ut pluribus firmavi tradit, de legib. dispi. 1. punct. 24. §. 5. Notanter dixi si sponsalitia largitatem & promittat, & concedat, nam si solum promiserit non in regno existens concessionem excedentem taxam praetare, quia ad hanc concessionem nunquam vi promissionis te obligavit, etias obligari ad concessionem legibus aduerfam, & ini quam.

3. Secundum nota dotem, cuius octauæ parti sponsalitia largitas mensuranda est, debere esse ab sposo receperit, ut constat ex illis verbis, mas de lo que montare la octaua parte de la dote que con ella recibiere. Vnde si promissa sunt in dote octo milia aureorum, & solum de quatuor milium numeratione constat, non valbit sponsalitia largitas quinquages aurores excedens, ut bene aduertit Matien. dicta leg. 1. tit. 2. lib. 5. compilat. gloss. 6. num. 3. Auend. de exequenda mandat. hinc intentio Petri. Natus de Auendano num. 2. secundum dorem realiter receperat esse, nec sufficit esse promissum, ut sponsalitia largitatem sponsa lucrari possit, utrum non illi, ut recte tradit Matien. dicta leg. 6. num. 4. Sanchez dicta 24. num. 3. Nam ideo lex exigit dotem recipi ab sposo vere censendus est cum recipere ab eo puncto quo sibi promissa est, tamen solutionis dies non aduertitur, ut colligunt ex leg. cedere diem ff. de verbis significat. Quare si antequam sollemnem dies delinatus aduenient matrimonium dilinatur, sponsalitia largitatem sponsa obtinet, quia veram dotis promissionem fecit, nec per ipsam sterit quoniam executioni mandarentur, ac proinde priuati non debet iure sponsalitia largitatis quatuor. Secundus est, si dotti solutionem termino aduenientem denegaret, vel iam soluta evinceretur, quia eo casu effectus probat promissioinem ficticiam fuisse, nullummodo videtur potest dotem esse receperit, ut praedita lex regia possit.

Tertio nota si sponsalitia largitas octauam dotis partem excedat, non obviare tota vitiat, sed solum quod excedit, qui tam excessus etiam iuramento accidente firmari non potest, ut recte præcedenti loquens de artibus dixi, ut qualiter computandus est valor dotis in vinculo, & matronam confitens, ut octaua pars liquide constare possit.

4. Dubium igitur est, an sponsalitia largitas ab sposo concessa sponsa nullam dotem afferten validam sit, ita ut sponsa per osculum, aut matrimonij copulam eam luetetur? Affirmant Auendan, de exequendam mandat. 1. part. cap. 1. §. n. 2. & 3. Azedebido lib. 5. recipil. tit. 2. leg. 4. num. 3. Sanchez lib. 6. dicta leg. 24. in fine, num. 6. Mouentur, quia predicta lex regia locum intendit modum praescribere ne excessus hant in his moneribus concedendis, ut constat ex illis verbis. Y poque los que se desposas fuerit dar a sus espousas hoyas y vestidos excessus, no autem intendit sponsalitiæ largitatem moderatam prohibere, siquidem tacite eam approbat definiens, ne excessus, ut recte tradit Sanchez, non possit excedere octauam dotis partem excedat. Quod si nulla dotti assignata est, eam sponsalitiæ largitatem approbat, quia non excedeat octauam dotis partem, quia a feminis illius qualitatibus designata solet.

5. Verum est si haec sententia sit satis probabilis, probabilem existim, quia negat prædictam sponsalitiæ largitatem valere, sponsamque eam per osculum, aut per copulam luetari. Mouerit, quia isto finis huius legis non fuerit sponsalitiæ largitatem moderatam prohibere, sed solum excessum, atamen, ut finis predictus exactè obtineretur statuit, ne sponsalitiæ largitatem excedat octauam partem dotis, quod

simil cum sponsa sponsus recipiet. At vbi nullam dotem sponsus recipit probare non potest sponsalitiæ largitatem iuria limites octauæ partis contineri. Secundò lex predicta non taxauit sponsalitiæ largitatem per respectum ad dotem prudenter arbitrio concedendam, sed per respectum ad dotem, qua vele ab sposo recipetur at vbi nulla recipitur, ceteris hinc respectus, ergo cetera sponsalitiæ largitatis concessio. Tertio si scires fieri tibi dotem moderatam promitti, & iuxta illius mensuram sponsalitiæ largitatem concederes, ea concessio nulla esset, ut ipsam Sanchez. dicta leg. 14. num. 3. ex omnium sententia facetur. At haec nullitas non aliunde provenit, nisi quia dicta sponsalitiæ largitati deficit respectus ad dotem receptam à lege expostulatus. Sed idem respectus deficit, cum nulla adest promissio, ergo eodem modo sponsalitiæ largitatis nulla est. Atque ita docet Matien. lib. 5. recipil. 2. leg. 6. in fine.

6. Quid bona ex quibus sponsalitiæ largitatis concedi potest constat esse, de quibus potest liberè dispone in Castella, nempe de quinta bonorum partis, si filios habeat ex priori matrimonio, si vero filios ascendentis de tertia. Si autem filii, & ascendentibus carceret tempore promissionis ex-trahit debet de corpore hereditatis, sicut de artibus predictis est, & notauit Gutiér de mar. cap. 1. 9. num. 40. Sanchez. dicta 36. num. 17. Qualiter vero minor iudicis autoritatem vel tutoris contentum requirat, & filiustamiliæ patris contentum, ut sponsalitiæ largitatem concedere possit predicto punto diximus, cum de artibus locuti sumus, est enim cedens ratio.

§. III.

Quo tempore sponsalitiæ largitatis conce-denda sit?

1. Concedi debet post sponsalitatem contractam.
2. Antecedenda debet matrimonij consummationem, & eius contractum specie iure antiquo, secus regni Castella.
3. Affirmant plures concedi posse ante Ecclesiasticas velationes, si ma-trrimonium consummatum sit.
4. Verius est oppositum.
5. Satis est oppositum fundam.
6. Affirmant plures laevari sponsam munera missa ab sposo, etiam sponsus ante receptionem matrimonium consummaverit.
7. Verior est oppositum sententiam existimo. Et satis fundamen-to oppositum.
8. Quid dicendum de vestibus pretiosis datis sponsa in ipso nuptiarum die? Negant plures esse sponsalitiæ largita-tem.
9. Verius est oppositum.

1. Necesse sponsalitia largitatis concedi debet post sponsalitatem contractam, quia est concessio inter sposos sub spe matrimonij contrahendi, & ob eius causam. Quare si ante celebriata sponsalitia ei quam speras in sponsam habere munera mittere animo statim donandi, nequaquam ea munera sponsalitia largitatis nunquaque essent, neque ad terminum octauæ partis dotis restringi deberent, ut recte aduertit Auendano de exequendam mandat. r. p. c. 1. num. 2. Sanchez. lib. 6. de mar. dicta 24. num. 2. Anton. Gomez. leg. 52. Tauri num. 5. Matien. leg. 4. tit. 2. lib. 5. collect. Gloss. 3. initio.

2. Deinde spectato iure communis, & antiquo regni Castella antecedere debet haec sponsalitiæ largitatis non solum matrimonij consummationem, sed eius contractum, quia matrimonij contracta omnis donatio inter coniuges prohibita erat, ut pote facta inter virum, & vxorem. leg. s. ab. sponsa. Cod. de donationib. ante nupt. leg. inter eos ff. de donationib. interv. ff. xxv. argum. l. 1. ff. de sponsal. & habetur leg. 3. tit. 11. p. 4. At spectato iure nouiori regni Castelle traditio leg. 52. Tauri, hodie 4. tit. 2. lib. 5. nova collect. sponsalitiæ largitatis concedi potest non solum ante contractum matrimonij post initia sponsalia, sed etiam matrimonio ipso contracto modo consummatum non sit, ut notant omnes expositorum in supradictis legibus. Quapropter his ut omnino certis statutis quæ dubia sunt veniunt examinanda.

3. Primum, an spectato hoc iure nouo Castella possit sponsalitiæ largitatis concedi post matrimonij copulam ante Ecclesiasticas velationes, seu benedictiones? Affirmant & facit probabilitatem Anton. Gomez. leg. 52. Tauri, num. 6. Azedebido dicta leg. 4. num. 14. tit. 2. lib. 5. compilat. Barbola, ff. soluo mar- trim. Rab. 5. p. num. 1. 12. Ayora de partis. 1. p. 11. cap. 7. num. 37. Auendan. de exequendam mandat. p. cap. 15. num. 4. ff. 5. Gutierrez. lib. 7. p. 1. 44. num. 2. & seqq. Mouentur primis, quia siue copula præcedat munera, siue munera copulam, eadem militat ratio, ob quam haec munera sponsale conciderunt, scilicet in præmium pudicitia amissione. Ergo eadem iu viroque casu debet esse dispositio. leg. cum pater. §. du. cissimis. ff. de legat. 2. cum si-tilium. Secundò censendus est sponsus cum copulam habe-

animum, & voluntatem habere sponsalitiam largitatem concedendi, sed libidine incensus à copula incipisse, & donationis executionem distulisse. Ego illa donatione potius ante copulam, quam post copulam censeri deberet facta. Tertio, & principaliter, quia prædicta lex concedit sponsa, cuiusque hereditibus consummato matrimonio lucrari omnia, quia sponsus dedit, cum despontati fuerunt: at iuxta communem, & vitatum modum in Hispania loquendi sponsi nuncupant ante Ecclesiæ benedictiones, tametsi matrimonium consummatum sit. Ergo concedit sponsa lucrari per copulam quidquid ante benedictiones Ecclesiæ fuerit ab sposo concessum, quippe verba legis, & principiis fauorem continentis secundum communem vñm, eti non ita proprium, accipienda sunt, Argum. leg. librorum. §. quod tamen, Catus ff. de legat. 3. & l. labo ff. de suplici. legat. & tradi Batt. leg. nov. dubium n. 1. Cod. de legib. Gloss. cap. nonnulli, verbo, viva de Rescriptis. Quartio, sponsa lucrari ioculum medietatem per oculum sue subsequens, sive antecedens. Ergo lucrari ea debet integrare per copulam sive antecedentem, sive subsequenter, quia prædicta lex Tauri æquæ concedit sponsa lucrari omnia iocula per copulam, ac concedit lucrari medietatem per oculum. Neque his obstat, quod leg. 25. Tauri dicat, qualquiera a sposa ora sea de presente, ora sea de futuro si el matrimonio gane, si el espousa la hubiere vesado la mitad de todo loque el espousa la hubiere dado antes de consumido el matrimonio, quasi post consummatum matrimonio, non sit lucro locus. Non inquam obstat, quia de dimidiato lucro, quod per oculum obtinetur, verissimum est post consummatum matrimonium esse non posse, secus vero de lucro integro, quod consummato matrimonio obtinendum est: & forte cum de lucro lex loqueretur consummationem matrimonij pro munieribus donatis non meminit, sed tantum dixit. Pero si qualquiera dellos muriere despues de consumido el matrimonio que la mujer, & sus herederos ganen todo loque fondo despontados le hubo el espousa dado.

4. Ceterum verius censeo sponsalitiam largitatem esse non posse matrimonio consummato, sed donationem eo tempore factam esse donationem inter coniuges, & iuxta illius naturam regulari debet, sic Gregor. Lopez leg. 3. tit. 11. part. 4. verbo vsuado. Iohann. Lupi. leg. 52. Tauri num. 2. fine & num. 14. in fine. ibi num. 17. Gomez Arias, leg. 50. Tauri. 2. 20. Matien. leg. 4. tit. 2. lib. 4. compilat. Gloss. 3. num. 2. Atzbedo libi contrarius ea leg. num. 2. 5. & 2. 6. Sanch. lib. 6. disp. 2. 3. num. 4. Moreuor: lex prædicta Tauri quatenus concedit validam esse donationem inter sponsos de parenti ius commune, & antiquum regni Casteller corrigit, quibus ea donatione vtpote facta inter coniuges prohibebatur, vti notarunt Cobarrub. 4. decretal. 1. p. exp. 4. §. 1. num. 14. Barbol. leg. que dicit 34. num. 83. ff. Soluto marim. Anton. Gomez leg. 52. Tauri n. 4. Caftillo ibi in princ. Matien. Gregor. Lop. Gomez Arias supra Sanch. num. 1. At verba legis correctione in significatio propria, strictèque, & non ampli sumenda sunt quia correccio iuris quoad fieri potest vitanda est. leg. precipimus Cod. de appellat. Ex verbis autem prædicta legis in significatio propria sumptus nequam inferunt sponsam lucrari posse que sibi data fuerint post matrimonio consummatum, sed solum qua data fuerint ante matrimonio consummationem. Nam in priori clausula inquit lex: qualquiera espousa ora sea de presente ora de futuro sialto el matrimonio gane, si el espousa la hubiere vesado la mitad de todo lo que el espousa la subiere dada antes de consumido el matrimonio, y fino la subiere vesado no ganena da tornese a los herederos del espousa. Quibus verbis manifestum est non concedit sponsa aliquod lucrum de datis post matrimonio consummatum, quinimo per argumentum à contrario tacite indicatur nihil spōlē post matrimonio consummatum dari posse, cuius lucrari potestat habeat. In secunda vero parte vbi inquit lex. Pero si qualquiera dellos muriere despues de consumido el matrimonio que la mujer, & sus herederos ganen todo loque fondo despontados le hubo el espousa dado no auiendo arrhas enel tal casamiento y matrimonio, nullo modo significatur posse sponsam lucrari aliquid, quod post consummatum matrimonium illi datum sit, quin potius contrarium non leviter colligit ex illis verbis, lo que si endo despontados, quasi diceret lucrari mulier post matrimonio consummatum totum id quod ei sponsus dedit tēpore quo despontati fuerint, distinguit enim tempus despontationis à tempore matrimonij consummacionis. Præterea non absque causa lex cum lucri ab uxore, eiusque hereditibus obtinendi ob matrimonio consummationem meminit, vtrum nomine mulieris ibi, que la mujer sus herederos. Cum autem de donatis ab sposo sermonem facit, non vtrum nomine viri, vel mariti, quod coniugibus post matrimonio consummationem competit, sed vtrum nomine sponsi, quod nullo modo nisi impròprie competit bis qui matrimonio consummatur.

5. Neque argumenta prioris sententiae vrgent. Ad pri-
mu dico, eti munera post consummatum matrimonio ob
eundem finem concedantur sponsa, ac conceduntur ante con-
summationem, non obinde infertur eandem dispositionem in

vtraque donatione efficiuandam, quia arte consummatione
permittitur ea donatio, secus post consummationem. Alias da-
tem post benedictiones Ecclesiæ, & matrimonij cōsummatio-
nem posset sponsa lucrari, siquidem in ob eundem finem pudicitia
amissi dari potest. Ad secundum admittit sponsum habu-
re ante copulam animum donandi, sed quia non donauit nisi
tempore inhabili donatio non subfilit. Ad tertium concedo
regulariter ante velationes Ecclesiæ sponsos nuncupari, quia
non praesumuntur carnali copula commixtos esse. At si de ea co-
pula constaret, non sponsi, sed coniuges vocarentur. Ad quartum
neganda est consequentia, & ad probationem dico legem
Tauri, æquæ concedere sponsa lucrari medietatem ioculum
per oculum, ac integræ per copulam, ioculum inquam, que
ante matrimonio consummationem data fuerint. Neque oblat
per oculum sive antecedens, sive subsequens donationem,
prædictam medietatem lucrari, non tamen per copulam, sive
oculum non consummat matrimonium, secus vero copulam
proinde non potest copula donationem præcedere. Ad vi-
tium ex explicazione legis lumpum constat ex probatio-
ne nostra sententia: illa enim verba, antes de consumido el matrimo-
nio cum immediatis verbis connectenda sunt, scilicet cum
illis loque el espousa la hubiere dado, non cum mediatis, &
res, scilicet cum illis gane si el espousa la hubiere vesado,
quia est violenta littera permutatio, & omnino inutilis, si
quidem in ea lege lucrum per oculum à lucro per consumma-
tionem matrimonij distinguatur, ac proinde affirmante lego
per oculum medietatem ioculum sponsam lucrari necessario
intelligebatur debere fieri per oculum consummationem ma-
trimonij antecedens. Non igit necessarium erat exprimer
illa verba, antes de consumido el matrimonio, sed omnino sa-
perfluerunt. Debet ergo illa verba referri, & connecti cum
verbis immediatis, ita ut prætent hunc sensum, lucraret spo-
sa per oculum medietatem lucri ab sposo ante matrimonio
consummationem receperit.

6. Secundum decidendum est, si sponsus sponsa miseri-
mundos mulieres, & antequam illos sponsa receperit ipse
accedit, & matrimonio consummavit, lucrari sponsa muna-
re prædicta? Matien. lib. 5. recopil. tit. 2. leg. 4. Gloss. 3. num. 4. Ga-
tier. lib. 3. præd. q. 44. num. 8. affirmant sive ea muneris nulla
sunt per nuntium sponsibus per sponsa quantum vtroque cal-
sponsum la lucrari spectato iure nostro regio. Moneant eti
leg. 4. tit. 16. lib. 5. recopil. vbi deciditur quemcunque obliga-
tum manere alteri eo ipso quo appetit voluisse se illi obliga-
re sive in præsenti, sive in absenti, ibi pareciendo que alio
se quiso obligar a otro por promisión o por algun contrato
en otra manera sea tenido de cumplir, y no pueda poner ex-
cepcion que no se echa estipulacion, o que fue fecho el con-
trato entre absentes, o que fue fecho otra persona privada
nombre de otro entre absentes, mandamos que toda via
la dicha obligacion, y contrato. At constat sponsum mu-
nera sponsa mutentem voluisse contractu donacionis le illi
obligare, ergo cum haec obligatio ante copulam, matrimonio
que consummationem contingat, poterit sponsa realiter illi
donatum acquirere.

7. Ceterum longè virorem exsilio sententia loam.
Lupi. leg. 52. Tauri num. 1. 4. & ibi Didacij de Caftillo. num. 13.
& 14. Sanch. lib. 6. disp. 2. 3. num. 7. distinguuntur inter nuntium
sponsi, & sponsæ. Si enim inquit sponsus nuntius sponsa
se tradidit ioculum sponsa detendat, valida est prædicta iocu-
lum donatione vtpote facta sponsa ante matrimonio con-
summationem, quippe eo ipso quo eius nuntius ea receperit, cen-
senda est sponsa ea recipere, siquidem ad illorum receptionem
nem prædictum nuntium destinatur, vti supponendum est
alias non erit sponsa nomine acceptatio, vt colligatur ex legib.
sponsus in princ. & ibi Glossa ff. de donat. inter vir. & vir. Si
autem sponsus nuntius a se destinato iocula tradidit, &
antquam ad sponsam nuntius peruenire, ipse sponsus peruenit, &
matrimonij consummavit nulla est ioculum donatione, vtpote
matrimonio consummatione subsequens. Nam cum donato,
vt ex dictis in principio huius tractatus liquet effectum non
habeat, quoque a donatoris acceptetur, leg. q. absenti. ff. de
acquir. possell. & antquam nuntius sponsi ad sponsam perueniat,
sponsa vtpote ignara doni sibi missi illud acceptare non
possit, nequit ea donatio validia esse. Neque obstat dicta lex 2.
titul. 16. lib. 5. cui in citato loco satisfecimus, nam ex illis ver-
bis pareciendo que alio se quiso obligar aperte colligunt ac-
ceptationem donatarii ad valorem donationis requiri, quia
nemo praesumendus est velle beneficium alteri conferre, nisi
quareamus illi gratum est, ac proinde quatenus illud accepta-
tamets modus acceptationis iure communis introductus, leg.
ff. stipulatio. §. ff. stipulatio. ff. de verbor. obligation. & leg. malum.
Cod. si quis alteri corredus sit, ita ut interueniente accepta-
tione opponi non possit absentia donatarii ad infirmandam
donationem, vel promissionem, sicuti poterat iure communis
opponi.

8. Tertium, & difficultius, an vestes & alia ornamenta pre-
solia ante consummationem matrimonij data sponsa in ipso
nuptiarum die, vel illi proximo censemantur sponsalia largi-

20 proinde sponsa eorum medietatem per osculum acquisitum & integrum per copulam, vel potius matrimonio, cuiusve hæreditatis dissoluto matrimonio sint restituenda? Negant sponsalitiam largitatem esse censendam Azebedo lib. 5. recopil. tit. 2. leg. 4. num. 27. & 32. Gutierrez lib. 2. præt. quæst. 19. num. 1. qui fabae Gregor. Loper. leg. 23. ad finem. tit. 11. part. 4. Monstrans quia haec præsumi debent donata, & collata in tempus matrimonij iuxta legem quod sponsa Cod. de donat. ante nupt. Cum enim videat sponsa statim subiurare esse obligatum a leodi sponsam, tradie illi veltes, & ornamenta ut prædicta obligationi satisfaciat, & sponsa eo die nuptiarum honoretur, ergo horum traditio sponsalitiae largitas censeri non posset, quia non est facta sponsa ut sponsa, sed potius sponsa ut viri; siquidem non est facta ea præcipua intentione ut sponsa tempore sponsalitiae munera deferant, sed ut deferrant tempore matrimonij. Vnde cum lex 2. Tauri inquit, gene la sposa la mitad de todo lo que el esposo la hubiere dado antes de consumado el matrimonio, & infra ganen todo lo que seiendo despolidos le hubo el esposo dado, intelligi debet de his quæ præcipue dantur pro tempore quo sponsalia durant, scilicet de his quæ potius pro tempore matrimonij consumuntur, sicut censenda sunt data co die nuptiarum, alias annata effientur.

3. Nihilominus veriorum censio sententiam affirmantem predictas vestes, & ornamenta sponsalitiam largitatem esse censumque medietatem lucratim sponsam per osculum, & per copulam integrum. Sic Anton. Gomez leg. 52. Tauri num. 5. Auctoritate ex eugenio, mandat. lib. 1. cap. 15. num. 5. Matrem. leg. 4. tit. 2. lib. 4. compilat. Gloss. 6. n. 4. Gutierrez. sibi contrarius alleg. 1. num. 7. Sanch. lib. 6. disp. 28. num. 9. Ratio est, quia predicta lex Tauri 52. expelit auctri sponsam lucratim quidam ipsa ab sposo datum fuerit ante consummationem matrimonij. Ergo dum non constat de contraria donantis intentione credendum est donare iuxta legis dispositionem, ac proinde ea intentione ut sponsa donatum luceretur. Secundum dum matrimonium consummatum non estby funi spon. & dona ex tempore facta tenetur dona inter sponsos, tametsi eo die nuptiarum concessa sint, ut habetur expressè leg. inter nos, ff. de donationib. inter vir. & vx. ibi: inter eos qui matrimonio consumuti sunt ante nuptias donatio facta iure consitit, etiam si eodem die fuerint consequentes. At predicta lex 52. Tauri decidit iuxta sponsam quidquid ab sposo accepter ante nuptias. Tenuit lex concedit virori & eius hereditibus, ut postquam matrimonium dissolutorum est, si eo matrimonio arrha interuenient eligant virum est duobus vel sponsalitiae largitatem, vel artis, at sponsalitiae largitas, quæ artis digna fit comparata regulariter sola est (vt bonæ notaui Autio. Gom.) quæ tempore nuptiarum, & velationum conceditur, nam extra hoc tempus lenia sunt, & parui valoris quæ ab sponsa donantur. Ergo traditum tempore nuptiarum sponsalitiae largitas sunt censenda, & sponsam tanquam sponsalitiam largitatem ea lucrari. Solum ab hac doctrina excipit Castillo in l. 52. Tauri, in fine, Sanch. lib. 6. disp. 28. n. 10. annulum sponsa datum in Ecclesiastice tempore benedictionum, quia hic non ex voluntate donandi, sed ex voluntate seruandi Ecclesiastice rium censendum est conferri. Ex his solutum est oppositum fundamentum: negamus namque sponsum dare eas vestes, & munera ex præcipue intentione, ut obligationi quam statim subveni et alendi vxorem satisfaciat: si enim id intenderet, debet exprimere, alioqui præsumitur contraria animo significandi suum amorem, & ut ipsa eo die nuptiarum honoretur.

§. IV.

Qualiter sponsalitiae largitas acquiratur,
seu amittatur?

1. Spelatto iure antiquo irrevocabiliter acquiritur matrimonio consummato.
2. Excepto nisi sponsa ante consummatum matrimonium osculata sit, nam runc acquirit iocalium medietatem.
3. Osculum debet sub equi sponsalia.
4. Copula debet sub equi matrimonio.
5. Dissolutio sponsalitiae, vel matrimonio ante consummacionem, sponsa iocalium repentes obligatus est tantum probare ea dona tempore sponsalitorum tradidisse.
6. Ad acquirendam sponsalitiam largitatem non indigent infinitatione.
7. Aliqui affirmant eodem modo ac per osculum sponsalitiam largitatem acquiri amplexu.
8. Verius censio oppositum.
9. Ob radium, vel copulam sponsalitiae largitas acquiritur, et si aliqui contrarium sensiant.
10. Quando sponsalia sunt nulla qualiter sponsalitiae largitas retinere possit. Certum est si sponsus sciat impedimentum retinere sponsam posse. Scilicet si sponsus ignorans,

- ¶ sponsa impedimentum scivit.
11. Quando uerque est ignarus impedimenti plures affirment.
 12. Verius censio oppositum.
 13. Fit satis oppositum, fundam.
 14. Quid si uerque impedimenti conscius fuerit? Proponitur duplex sententia.
 15. Probabilis est donarium retinere donatum posse.
 16. Si sponsalia dissoluntur absque illa culpa non possunt restari donata.
 17. Aponitur quedam limitatio.
 18. Scilicet si ob culpam alicuius: nam tunc retinera innocens potest.

1. Proponamus certiora, & communiter à Doctoribus approbata, ut gradum faciamus ad ea quæ difficultatem aliquam continent, & in quibus Doctores in variis sententiis sunt diuersi. Conueiunt autem Doctores sponsalitiam largitatem iure antiquo Digestorum, & Codicis ante Imperatorem Constantinum acquiri statim donatio irrevocabilitatem, & sive donationem simplicem, & puram, nisi in ea expressum est fieri ob matrimonium cogravendum, & ob eius caufam, sicut habetur leg. 1. vers. 1. & 2. leg. 3. ff. de donationib. & leg. 2. leg. 5. ff. 1. leg. 5. ff. 2. Cod. de donationib. ante empt. At post Constantium hæc conditionis expressio non requiritur, sed ex ipsa legis dispositione, & ex præsumpta partium voluntarie predicta conditio si matrimonium sequitur subintellegitur ex leg. cum veterum Cod. de donationib. ante nupt. & leg. regia 3. tit. 11. part. 4. Nec proinde haec donatio referatur in tempus contracti matrimonij, alias esset donatio inter coniuges, & reprobata: leg. quod sponsa 4. de donationib. ante nupt. ibi: quod sponsa ex lege donatur, ut tunc dominum eius adipiscatur, cum nuptie fuerint sequunt, sine effectu est. Quippe idem est tempore inhabili, vel prohibito, & conferti in tempus inhabile, vel prohibita, leg. in tempus ff. de donationib. in istis leg. cum qui, ff. de iurisdictione, indic. Sed cō ipso quo haec donatio fit haberetur, & queratur donatio sub onere tamen ne matrimonio contrahere omittat. Quare matrimonio contracto pleno iure donatio fit donatarii, at eo non contracto distinguendum est, si facta, & culpa donantis contingat, donatum amitterit, & reddit si aliquid ab alio accepit, si vero facta, & culpa donatarii, & donatarius quod sibi donatum restituere debet, sicut hæc omnia habentur in cum veterum Cod. de donation, ante nupt.

2. Ab hac doctrina excipiendum est, nisi sponsa ante consummatum matrimonio osculata sit, nam eo calu ratione osculi dati sponsa lucratur iocalium medietatem, ut deciditur in leg. si à sposo Cod. de donat. ante nupt. & ibi Gloss. & leg. regia 3. tit. 11. part. 4. ipse vero sponsus ob osculum datum, vel receptum hanc iocalium medietatem non lucratur, ut expressè colligitur ex supradictis legibus, & tradunt omnes. Quod si roges caufam ob quam sponsa hæc iocalium medietas applicetur non vero sponso, triplex est. Prima, quia frequentius sponsus iocalia donat sponsa, quam è contra, ut aduerterit textus in dicta leg. si à sposo. §. 1. Cod. de donat. ante nupt. Secunda, quia vt inquit Glossa in dicta leg. si à sposo §. 1. semper censetur sponsa osculum dare, non recipere, ac proinde ipsa est præmixta digna, non sponsus. Tertia, sponsus ex osculo sponsa voluntatem acquirit, & in nullo grauatur; at sponsa ruborem, & verecundiam sustinet, & non levem honestatis diminutionem patitur, idèoque decadente sponso, à quo confitit decollatam esse, alium sponsam non ita facile inueniet. Merito ergo in recompensationem huius damni, quod nullatenus sponso accidit, lucratur sponsa acceptorum medietatem per osculum, non vero sponsus.

At in copula quæ matrimonium consummat, cum uerque sponsus & sponsa æquales sint, & ea illa æquale ius, & obligatio prodeat, iocalium lucrum æquè sponso, & sponsa competit, ut colligitur aperte ex leg. si à sposo Cod. de donat. ante nupt. & leg. 3. tit. 11. part. 4. per argumentum à contrario sensu, quod validissimum est, cum non est contrarium à iure decidum, ut bene probat Euerard, loco à contrario sensu, num. 1. ex leg. 1. §. huius rei ff. de officio eius cui mandata est iuris dictio sed præcipue colligitur ex leg. cum veterum Cod. de donationib. ante nupt. ibi: quis similiter seruari oportet, et si ex parte sponsa donatio facta sit. Quod in his quæ data sunt sponso ab sponsa de futuro certissimum existimo. Nam esto regulariter feminam donare non præsumantur leg. si à sposo. leg. si sponsalitiae §. xxviii. ff. de donationib. inter vir. & uxorem. leg. si ergo ff. ad Senat. Consil. Jelleian. leg. 3. tit. 11. part. 4. at eo ipso quo sponsalitium tempore sponsa iocalia mittit, ea donare præsumitur, dum contrarium non exprimit, qui præsumunt ea sponsa mittere iuxta iocalium naturam, quæ est illorum dominium in donatarium transferre sub se matrimonij contrahendi, & ob illius caufam. Atque ita docent Ioann. Lupus Rub. de donat. §. 4. initio. & leg. 5. Tauri num. 1. 3. vbi Castillo

15*